

Mezinárodní právo soukromé – mezinárodní právo procesní

Mgr. Klára Svobodová

Mezinárodní právo procesní

- ▣ Soubor právních norem, které upravují postup soudů a jiných orgánů a účastníků a vztahy mezi nimi vznikající v řízení o soukromoprávních věcech, v němž se vyskytuje mezinárodní prvek
- ▣ Součást mezinárodního práva soukromého

Mezinárodní právo procesní

- Mezinárodní pravomoc
- Uznání a výkon cizích rozhodnutí
- Postavení cizinců v řízení
- Mezinárodní právní pomoc

Mezinárodní právo procesní

□ Prameny

- 1) Mezinárodní smlouvy
- 2) Komunitární právo (evropský justiční prostor)
- 3) Vnitrostátní předpisy – zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním (ZMPS)

Mezinárodní pravomoc

Příklad 1

Obchodník z ČR a obchodník z Německa uzavřeli kupní smlouvu. Český prodávající dodal zboží řádně a včas, kupující však nezaplatil kupní cenu. Proávající chce podat žalobu na vrácení zboží a náhradu škody.

U kterého soudu ji může podat?

Mezinárodní pravomoc

Příklad 2

Manželé, z nichž jeden má českou státní příslušnost a druhý francouzskou, žijí v Bruselu. Manželé se chtějí rozvést.

U kterého soudu je možné podat návrh na rozvod?

Mezinárodní pravomoc

Příklad 3

Občanka ČR se provdala za rakouského státního příslušníka. Po svatbě žili nejprve ve Vídni, poté se přestěhovali do Prahy, kde se jim narodila dcera. Otec od rodiny následně odešel a vrátil se do Vídně. Matka zůstala s dcerou v Praze. Chce podat návrh na rozvod a svěření dítě do péče.

U kterého soudu může podat návrh?

Mezinárodní pravomoc

Český občan žil posledních 15 let ve Španělsku, kde zemřel a zanechal dědictví – nemovitost, peníze na účtu atd. Dědicové žijí v ČR.

Který soud bude oprávněn projednat dědictví?

Mezinárodní pravomoc

- Pravomoc ve vztahu k cizině, projednat případ s mezinárodním prvkem
- Z pohledu vnitrostátních norem (ZMPS) – vymezení pravomoci tuzemských soudů – kdy ještě má tuzemský soud právo projednat určitý případ s mezinárodním prvkem
- Z pohledu mezinárodních smluv nebo komunitárních předpisů – rozdělení pravomoci mezi smluvní, resp. členské státy

Mezinárodní pravomoc

- Mezinárodní příslušnost

- Různá pravidla pro jednotlivé druhy soukromoprávních věci
 - Majetkové věci
 - Rodinné věci (rozvod, výchova nezletilých, určení otcovství, osvojení)
 - Dědické věci

Mezinárodní pravomoc

- Výlučná pravomoc
- Fakultativní pravomoc

- Konflikt pravomocí
 - Negativní
 - pozitivní

Mezinárodní pravomoc

□ Pravomoc ve věcech majetkových

!!! Rozhodující je tzv. domicil (bydliště, sídlo) žalovaného

=> hranice mezi použitím komunitárního předpisu a ZMPS

Mezinárodní pravomoc

- Pokud má žalovaný domicil na území některého členského státu (x Dánsko) => komunitární norma
- Nemá-li žalovaný domicil v členském státě => ZMPS

Mezinárodní pravomoc

- Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních = nařízení Brusel I
- ✓ Nástupce Bruselské úmluvy z roku 1968
- ✓ Vstup v platnost 1.3.2002 (pro ČR 1.5.2004)

Brusel I

- Nařízení
- ✓ akt sekundárního práva
- ✓ přímo použitelné v členských státech
- ✓ závazné pro stát i jeho vnitrostátní subjekty

Brusel I

- Jednotná interpretace
- ✓ Evropský soudní dvůr (ESD)
- ✓ Autonomní výklad
- ✓ Prejudiciální řízení – řízení o předběžné otázce

Brusel I

- Autonomní výklad
- ✓ Druh výkladu, ne metoda
- ✓ Ne podle práva některého členského státu
- ✓ Cíle a systém nařízení
- ✓ Zásady společné právním řádům členských států

*29/76 - LTU Lufttransportunternehmen
GmbH & Co. KG v Eurocontrol*

Brusel I

- Působnost nařízení
 - 1) Mezinárodní prvek
 - Nařízení se vztahuje pouze na řízení s mezinárodním prvkem
 - 2) Územní působnost
 - Všechny členské státy kromě Dánska

Brusel I

- 3) Časová působnost (článek 66)
 - Řízení zahájená po vstupu nařízení v platnost

- 4) Osobní působnost
 - Vychází z domicilu žalovaného

Brusel I

- 5) Věcná působnost (článek 1)
 - Pozitivní vymezení
 - ✓ Věci občanské a obchodní – konkrétní obsah dán rozhodnutími ESD
 - Nezáleží na druhu soudu
 - Jednotný význam v rámci ES
 - Civilní nárok před trestním soudem
 - Civilní věci před správním soudem
 - Spor mezi osobou veřejného práva a osobou soukromého práva
 - Pracovní spory

Brusel I

- negativní vymezení
- ✓ Věci daňové, celní a správní
- ✓ Otázky osobního stavu, způsobilost osoby k právům a k právním úkonům, majetkové vztahy mezi manželi, dědění
- ✓ Konkurzy, vyrovnání
- ✓ Sociální zabezpečení
- ✓ Rozhodčí řízení

Brusel I

- Úprava pravomoci – 3 hlavní zásady
 - 1) Žalovaný s domicilem na území některého členského státu má být zásadně žalován v tomto státě (článek 2)
 - 2) Za určitých okolností může být žalován i v jiném členském státě (článek 3)
 - 3) Osoba s domicilem mimo ES podléhá vnitrostátním pravidlům o určování pravomoci

Brusel I

- Systém pravomoci
- ✓ Obecná pravomoc
- ✓ Alternativní pravomoc
- ✓ Speciální pravomoc
- ✓ Výlučná pravomoc založená nařízením
- ✓ Výlučná pravomoc založená dohodou stran
- ✓ Tzv. tichá prorogace

Brusel I

- Obecná pravomoc
- ✓ Základ systému pravomoci
- ✓ Žalovaný má být zásadně žalován ve státě, kde má domicil – soudy v tomto státě mohou projednat jakýkoli nárok vůči žalovanému

Brusel I

□ Domicil

- ✓ Spojení osoby s určitým místem v rámci státu
- ✓ Fyzické osoby – článek 59 (kolizní norma)
- ✓ Právnícké osoby – vymezení přímo v nařízení (článek 60)
- Sídlo
- Ústředí
- Hlavní provozovna

Brusel I

- Alternativní pravomoc
- ✓ Články 5, 6
- ✓ Případy, kdy soud členského státu, má pravomoc projednat žalobu proti osobě s domicilem v jiném členském státě
- ✓ Užší vztah soudu ke vzniklému sporu, souvislost řízení
- ✓ Žalobce si může vybrat mezi obecnou a alternativní pravomocí

Brusel I

- Speciální pravomoc
- ✓ Pojištění, spotřebitelské smlouvy, individuální pracovní smlouvy
- ✓ Články 8 - 21
- ✓ Ochrana slabší strany
- ✓ Přednost před obecnou i alternativní pravomocí

Brusel I

- Výlučná pravomoc
- ✓ Článek 22
- ✓ Použije se před všemi ostatními pravidly
- ✓ O dané otázce mohou rozhodovat pouze soudy jednoho státu

Brusel I

- Prorogační dohoda
- ✓ Možnost stran zvolit si soud
- ✓ Jedna ze stran dohody musí mít domicil v členském státě
- ✓ Přednost před ostatními pravidly (x výlučná pravomoc)

ZMPS - §37

- Článek 4 nařízení Brusel I
- Mezinárodní pravomoc českého soudu je dána, pokud je podle OSŘ dána jeho příslušnost
- Prorogační dohoda ve prospěch českého soudu (ani jedna ze stran dohody nemá domicil v členském státě)

Mezinárodní pravomoc

- ▣ Pravomoc ve věcech manželských (rozvod, zrušení, prohlášení neplatnosti)

Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a rodičovské zodpovědnosti (Brusel IIbis)

ZMPS

Brusel IIbis

- Působnost
- 1) Mezinárodní prvek
- 2) Územní
 - Všechny členské státy kromě Dánska
- 3) Časová
 - Řízení zahájena po 1.3.2005

Brusel IIbis

4) Věcná

- rozvod, rozluka, prohlášení manželství za neplatné
- Otázky rodičovské zodpovědnosti (právo péče o dítě, styk s dítětem, poručnictví, opatrovnictví atd.)

X určení rodičovství, osvojení, vyživovací povinnost

Brusel IIbis

- Právní moc ve věcech manželských – kritéria
- ✓ Obvyklé bydliště (společné) manželů
- ✓ Poslední společné obvyklé bydliště manželů (a jeden zde stále bydlí)
- ✓ Bydliště odpůrce
- ✓ Bydliště alespoň jednoho manžela (společný návrh)
- ✓ Obvyklé bydliště navrhovatele (alespoň 1 rok před podáním návrhu)
- ✓ Obvyklé bydliště navrhovatele (alespoň 6 měsíců + státní příslušnost)
- ✓ Společná státní příslušnost manželů

Brusel IIbis

- Manžel, který má obvyklé bydliště na území členského státu nebo státní příslušnost některého členského státu, může být na území jiného členského státu žalován jen podle výše uvedených pravidel
- Zbytková pravomoc
- ✓ Soud žádného členského státu není pravomocný podle výše uvedených pravidel
- ✓ Vnitrostátní pravidla - §38 ZMPS

§38 ZMPS

- Český soud má pravomoc:
- ✓ Alespoň jeden z manželů má české občanství
- ✓ Alespoň jeden z manželů má v ČR pobyt (rozhodnutí bude uznáno v domovských státech obou manželů)
- ✓ Alespoň jeden z manželů má v ČR pobyt delší dobu
- ✓ Oba manželé žijí v ČR a jde o neplatnost manželství

Mezinárodní pravomoc

- Pravomoc ve věcech rodičovské zodpovědnosti k nezletilým dětem

Nařízení Brusel IIbis

Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (141/2001 Sb.m.s.) – Haagská úmluva

ZMPS - §39

Ne výživné (Brusel I, §39 ZMPS)

Nařízení Brusel IIbis

□ Kritéria

✓ Obvyklé bydliště dítěte v době podání žaloby

- Základní kritérium

x

- výjimky

Nařízení Brusel IIbis

- ✓ Zachování pravomoci podle předchozího obvyklého bydliště dítěte (článek 9) – týká se jen rozhodování o právu na styk s dítětem
- Soud ve státě původního bydliště vydal rozhodnutí o právu na styk s dítětem
- Pouze zákonné přestěhování
- Po dobu 3 měsíců po přestěhování
- Dítě musí získat obvyklé bydliště v novém členském státě
- Nositel práva na styk s dítětem má nadále obvyklé bydliště ve státě původu
- Nositel práva nesměl přijmout změnu pravomoci

Nařízení Brusel IIbis

- ✓ Právomoc v případě únosu dítěte
- ✓ Pokračování pravomoci
- 1) Právomoc rozvodového soudu ve věcech rodičovské zodpovědnosti
 - I když dítě nemá v tomto státě obvyklé bydliště
 - Alespoň jeden z manželů má rodičovskou zodpovědnost
 - Manželé a nositelé rodičovské zodpovědnosti právomoc soudu přijali
 - Je to v zájmu dítěte

Nařízení Brusel IIbis

- 2) Právomoc soudu, k němuž má dítě silný vztah
- V rámci jiného řízení
 - Dítě má ke státu silný vztah (jeden z nositelů rodičovské zodpovědnosti tady má obyvnklé bydliště, dítě je občanem)
 - Všechny strany přijmou pravomoc
 - Je to v zájmu dítěte

Nařízení Brusel IIbis

- ✓ Přítomnost dítěte
 - Nelze zjistit obyvnklé bydliště
 - Nepoužije se pokračování pravomoci
- ✓ Zbytková pravomoc
 - Soud žádného členského státu není pravomocný podle uvedených pravidel
 - Použití národních pravidel

Haagská úmluva

- Mnohostranná mezinárodní smlouva
- Součást českého práva
- Na základě článku 10 Ústavy ČR má aplikační přednost před ZMPS
- Věcná působnost
 - Rodičovská zodpovědnost k nezletilým dětem

Haagská úmluva

□ Kritéria pravomoci

- Obvyklé bydliště dítěte
- Původní obvyklé bydliště dítěte (v případě únosu)

§39 ZMPS

- Právní moc českých soudů je dána:
 - ✓ Dítě je občanem ČR
 - ✓ Cizinec žije v ČR – jen nutná opatření

Mezinárodní pravomoc

▣ Pravomoc ve věci určení otcovství

§40 ZMPS

- ✓ Má-li odpůrce v ČR obecný soud
- ✓ Má-li v ČR navrhovatel obecný soud
- ✓ Alespoň jeden z rodičů nebo dítě má české občanství

Mezinárodní pravomoc

▣ Pravomoc ve věcech osvojení

§41 ZMPS

- ✓ Osvojitel je český občan
- ✓ Alespoň jeden z manželů (osvojitelů) je český občan
- ✓ Osvojitel zde má pobyt a rozhodnutí bude uznáno v jeho domovském státě
- ✓ Osvojitel zde má delší pobyt

Mezinárodní pravomoc

- Pravomoc ve věcech dědických
- §§ 44,45 ZMPS
- ✓ Zůstavitel byl v době smrti českým občanem
- ✓ z ůstavitel měl v ČR bydliště a dědic se tady zdržuje
- ✓ Nemovitost v ČR
- ✓ Stát, jehož je zůstavitel příslušníkem, nevydává dědictví českých občanů nebo odmítne projednat dědictví

Mezinárodní pravomoc

Příklad 1

Obchodník z ČR a obchodník z Německa uzavřeli kupní smlouvu. Český prodávající dodal zboží řádně a včas, kupující však nezaplatil kupní cenu. Proávající chce podat žalobu na vrácení zboží a náhradu škody.

U kterého soudu ji může podat?

Mezinárodní pravomoc

- Žalovaný má domicil v Německu – členský stát => použití nařízení Brusel I
- Obecná pravomoc – německé soudy
- České soudy by mohly být pravomocné:
 - Článek 5 odst. 1
 - Kdyby tu byla prorogační dohoda

Mezinárodní pravomoc

Příklad 2

Manželé, z nichž jeden má českou státní příslušnost a druhý francouzskou, žijí v Bruselu. Manželé se chtějí rozvést.

U kterého soudu je možné podat návrh na rozvod?

Mezinárodní pravomoc

- Nařízení Brusel IIbis
 - Bydliště manželů – belgický soud (pouze)
 - Český soud by nebyl k rozvodu pravomocný

Mezinárodní pravomoc

Příklad 3

Občanka ČR se provdala za rakouského státního příslušníka. Po svatbě žili nejprve ve Vídni, poté se přestěhovali do Prahy, kde se jim narodila dcera. Otec od rodiny následně odešel a vrátil se do Vídně. Matka zůstala s dcerou v Praze. Chce podat návrh na rozvod a svěření dítě do péče.

U kterého soudu může podat návrh?

Mezinárodní pravomoc

- Rozvod – nařízení Brusel IIbis
 - Český soud – poslední společné bydliště manželů a jeden tu stále bydlí
 - Rakouský soud – bydliště odpůrce

- Svěření dítěte do péče
 - Český soud – obvyklé bydliště dítěte
 - Rakouský soud – kdyby byl rozvodovým soudem

Mezinárodní pravomoc

Příklad 4

Český občan žil posledních 15 let ve Španělsku, kde zemřel a zanechal dědictví – nemovitost, peníze na účtu atd. Dědicové žijí v ČR.

Který soud bude oprávněn projednat dědictví?

Mezinárodní pravomoc

□ §44 ZMPS

- Český soud – zůstavitel byl v době smrti českým občanem

Uznání a výkon cizích rozhodnutí

- ▣ Zásada teritoriality v soudním řízení
 - > rozhodnutí soudu platí bez dalšího jen na území státu, kde bylo vydáno
 - > aby mohlo být použito (vykonáno) na území jiného státu, musí mu být přiznány účinky domácího rozhodnutí
 - > platí i pro soudní smíry, veřejné listiny a rozhodčí nálezy

Uznání a výkon cizích rozhodnutí

- Uznání = cizímu rozhodnutí se přiznávají tytéž účinky jako rozhodnutí tuzemskému
- Prohlášení vykonatelnosti (exequatur) = osvědčení o tom, že rozhodnutí splňuje určité formální náležitosti
- Výkon rozhodnutí = nucená realizace

Uznání a výkon cizích rozhodnutí

- současná situace v ČR
 - > u rozhodnutí v majetkových věcech - rozhodující je původ rozhodnutí =>
 - 1) Rozhodnutí z členského státu ES
 - 2) Rozhodnutí z nečlenského státu ES
 - > u ostatních rozhodnutí – záleží na tom, zda existuje komunitární úprava

Uznání a výkon rozhodnutí v rámci ES

- Rozhodnutí, veřejné listiny a smíry vydané na území členského státu ES
- Právní předpisy evropského (komunitárního) původu

Uznání a výkon rozhodnutí v rámci ES

- Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (nařízení Brusel I)
- Nařízení Rady (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

Uznání a výkon rozhodnutí v rámci ES

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

Nařízení Brusel I

□ Obecný předpis

- Použije se pro uznání a výkon tehdy, nepoužije-li se některý z ostatních předpisů (EET, EPR)

Nařízení Brusel I

- ✓ Rozhodnutí vydané soudem členského státu (bez ohledu na označení)
- ✓ Veřejná listina vypracovaná a vykonatelná v členském státě
- ✓ Soudní smír schválený a vykonatelný v členském státě

Nařízení Brusel I

- Uznání
- Prohlášení vykonatelnosti
- Výkon rozhodnutí

Nařízení Brusel I

- Uznání rozhodnutí je v rámci ES zásadně automatické
- Posouzení podmínek uznání
 - > zvláštní řízení o uznání (na návrh strany, uznání je sporné) – v ČR obecný soud povinného, rozhoduje rozsudkem
 - > předběžná otázka v rámci jiného řízení
 - > opravné řízení proti rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti

Nařízení Brusel I

- Důvody odepření uznání
 - ✓ Rozpor s veřejným pořádkem
 - ✓ Vady řízení ve státě vydání rozhodnutí
 - ✓ Res iudicata a překážky jí podobné
 - ✓ Nedostatek mezinárodní pravomoci

Jsou-li tyto důvody namítnuty a objektivně dány, je soud povinen uznání cizího rozhodnutí odepřít.

Nařízení Brusel I

- Rozpor s veřejným pořádkem
- ✓ Rozpor s VP čl. státu, v němž se žádá o uznání
- ✓ Rozpor musí být takového stupně, že porušuje základní principy právního řádu členského státu, ve kterém je žádáno o uznání

Nařízení Brusel I

- Vady řízení ve státě vydání rozhodnutí
 - ✓ žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, **nebyl doručen návrh** na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým **způsobem, který mu umožňuje přípravu** na jednání před soudem

Nařízení Brusel I

- Res iudicata a překážky jí podobné
 - a) na území státu uznání bylo mezi týmiž účastníky vydáno **rozhodnutí**, jež je **neslučitelné** s uznávaným rozhodnutím
 - b) mezi týmiž účastníky bylo **o témže nároku** vydáno **dřívější** rozhodnutí na území jiného členského či třetího státu, **splňuje-li** toto dřívější rozhodnutí **podmínky uznání** v daném státě

Nařízení Brusel I

- ✓ Překážka uznání je dle důvodu sub a) založena bez ohledu na časovou prioritu a také přesto, že se nejedná o rozhodnutí o témže nároku
- ✓ Překážka uznání dle bodu b) představuje klasickou překážku věci rozsouzené

Nařízení Brusel I

- Nedostatky mezinárodní pravomoci
- ✓ Nedodržení některých pravidel o pravomoci upravených v nařízeních
 - Speciální pravomoc – spotřebitelské smlouvy, pojištění
 - Výlučná pravomoc

Nařízení Brusel I

- Řízení o prohlášení vykonatelnosti (exequatur)
- ✓ Specifické řízení, jehož smyslem je ověřit, zda cizí rozhodnutí splňuje vymezené formální náležitosti
- ✓ Návrh na prohlášení vykonatelnosti se podává:
 - Okresní soud v místě bydliště (sídla) povinného
 - Soudní exekutor

Nařízení Brusel I

- Průběh řízení
 - ✓ soud pouze zkoumá:
 - Zda bylo předloženo vyhotovení rozhodnutí, které splňuje podmínky pro uznání jeho pravosti
 - Zda bylo předloženo osvědčení (o vykonatelnosti ve státě původu)
 - ✓ Povinný v této fázi nemůže činit žádná podání

Nařízení Brusel I

- Rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti
 - ✓ Usnesení
 - ✓ Doručení – návrhovatel, povinný

Nařízení Brusel I

- Opravný prostředek proti prohlášení vykonatelnosti – odvolání
- ✓ Jen oprávněný nebo povinný
- ✓ Okresní soud
- ✓ Sporné řízení
- ✓ Lhůta – 1 měsíc od doručení prohlášení vykonatelnosti
- ✓ Zrušení prohlášení – jen z důvodů pro odepření uznání

Nařízení Brusel I

- Rozhodnutí o opravném prostředku – usnesení
- Napadení rozhodnutí o opravném prostředku
 - > dovolání
 - > žaloba pro zmatečnost

Nařízení Brusel I

- Výkon rozhodnutí
- ✓ rozhodnutí je vykonatelné ve státě, kde bylo vydáno
- ✓ rozhodnutí je prohlášeno za vykonatelné ve státě uznání
- ✓ samotná úprava postupu při výkonu rozhodnutí je ponechána vnitrostátní úpravě (u nás OSŘ, EŘ)
- ✓ návrh na výkon lze podat buď samostatně, nebo společně s návrhem na prohlášení vykonatelnosti

Nařízení o EET

- Zjednodušení uznání a výkonu rozhodnutí ve stanovených případech
- Zrušení prohlášení vykonatelnosti
- Použití formulářů

Nařízení o EET

□ Působnost nařízení

1) Územní

Všechny členské státy kromě Dánska

2) Časová

- Použitelnost od 21.10.2005

Nařízení o EET

- 3) Věcná
 - Věci občanské a obchodní
 - Vyloučené otázky
 - Věci daňové, celní a správní
 - Odpovědnost státu za jednání či opomenutí při výkonu státní moci
 - Věci osobního stavu, způsobilost, majetkové vztahy mezi manželi, závěti, dědictví
 - Konkurzy, vyrovnání
 - Sociální zabezpečení
 - Rozhodčí řízení

Nařízení o EET

- Rozhodnutí
- Soudní smíry
- Veřejné listiny

o nesporných nárocích

Nařízení o EET

- Nesporný nárok
- ✓ Dlužník s ním výslovně souhlasil – uznal nárok, byl schválen smír
- ✓ Dlužník v průběhu soudního řízení nevznesl proti nároku žádné námitky
- ✓ Dlužník se nezúčastnil soudního jednání, předtím vznesl proti nároku námitky (pokud to podle národního práva znamená souhlas s nárokem věřitele)
- ✓ Dlužník uznal nárok ve veřejné listině

Nařízení o EET

- Potvrzení rozhodnutí jako evropského exekučního titulu
- ✓ Na žádost u původního soudu
- ✓ Rozhodnutí je vykonatelné ve státě, kde bylo vydáno
- ✓ Nebyla porušena pravidla o pravomoci podle nařízení Brusel I (speciální a výlučná pravomoc)
- ✓ Soudní řízení splnilo tzv. minimální standardy uvedené v nařízení
- ✓ Soudní řízení se konalo ve státě, kde má dlužník bydliště, je-li dlužník spotřebitelem

Nařízení o EET

- Minimální standardy
 - Pravidla o doručování
 - Náležité informace o nároku pro dlužníka (v dokumentu o zahájení řízení)
 - Náležité informace o procesních krocích nezbytných pro napadení nároku
 - Zajištění přezkumu rozhodnutí

Nařízení o EET

- Potvrzení evropského exekučního titulu
- Oprava EET
 - Nesrovnalost mezi rozhodnutím a EET
 - Na žádost
- Zrušení EET
 - Bylo uděleno zjevně nenáležitě
 - Na žádost

Nařízení o EET

- Rozhodnutí potvrzené ve státě původu jako EET je v jiném členském státě vykonáno, aniž je potřeba prohlášení vykonatelnosti a aniž může být něco namítáno proti uznání

Nařízení o EET

- Výkon rozhodnutí
- ✓ Podle práva státu výkonu
- ✓ Věřitel musí předložit – vyhotovení rozhodnutí, vyhotovení potvrzení (eventuálně překlad)
- ✓ Zamítnutí výkonu
 - > na žádost dlužníka
 - > překážka res judicata, která nemohla být uplatněna v původním řízení
 - Neslučitelné rozhodnutí
 - Dřívější rozhodnutí
 - Stejná věc
 - Stejně strany

Evropský platební rozkaz

- Jednotné řízení o evropském platebním rozkazu (vedle vnitrostátních úprav platebních rozkazů) ve všech členských státech
- Zjednodušení přeshraničních sporů o nesporných peněžitých nárocích
- Hladké uznání a výkon EPR v rámci ES

Evropský platební rozkaz

- Působnost
 - 1) Přeshraniční spory
 - 2) Územní působnost
 - Všechny členské státy kromě Dánska
 - 3) Časová působnost
 - Použitelnost nařízení od 12.12.2008

Evropský platební rozkaz

- 4) Věcná působnost
 - Věci občanské a obchodní
 - Vyloučené otázky
 - ✓ Věci daňové, celní a správní
 - ✓ Odpovědnost státu za jednání či opomenutí při výkonu státní moci
 - ✓ Majetkové vztahy mezi manželi, závěti, dědictví
 - ✓ Konkurzy, vyrovnání
 - ✓ Sociální zabezpečení
 - ✓ Nároky z mimosmluvních závazků

Evropský platební rozkaz

- Vymáhání pohledávek:
 - Peněžité na určitou částku
 - Splatné v době podání návrhu na vydání EPR

Používání vzorových formulářů

Evropský platební rozkaz

- Řízení o vydání
 - Jen na návrh
 - ✓ Označení stran, soudu
 - ✓ Výše nároku
 - ✓ Žalobní d ůvod včetně popisu rozhodných okolností
 - ✓ Seznam důkazů
 - ✓ Odůvodnění příslušnosti soudu
 - ✓ Odůvodnění přeshraniční povahy případu

Evropský platební rozkaz

- Návrh lze podat písemně nebo elektronicky
- Soud posoudí, zda jsou splněny požadavky stanovené nařízením a zda je nárok odpodstatněný (co nejdříve) – lze provést automatizovaně
- Návrh nemá všechny náležitosti – lhůta k doplnění nebo k opravě
- Částečný platební rozkaz

Evropský platební rozkaz

- Odmítnutí návrhu
- ✓ Nejsou splněny požadavky dané nařízením (věcná působnost, přeshraniční povaha, splatná peněžitá pohledávka, příslušnost, náležitosti návrhu)
- ✓ Nárok je zjevně neopodstatněný
- ✓ Žalobce neopraví nebo nedoplní návrh ve stanovené lhůtě

Evropský platební rozkaz

- proti odmítnutí nelze podat opravný prostředek (odmítnutí nezakládá překážku věci rozsouzené)
- Vydání EPR
- ✓ Max do 30 dnů od podání návrhu (žádná sankce za nedodržení lhůty)
- ✓ Doručení žalovanému (způsobem uvedeným v nařízení)

Evropský platební rozkaz

□ Odpor

- 30 dní od doručení
- Nemusí být odůvodněn
- Soud pokračuje v řádném civilním řízení (žalobce to může v návrhu odmítnout) – přechod se řídí národním právem

Evropský platební rozkaz

□ Nebyl-li podán odpor =>

Soud prohlásí EPR za vykonatelný a zašle jej žalobci.

Evropský platební rozkaz

- Přezkum
 - U soudu, který vydal EPR
 - I po lhůtě k podání odporu
 - Důvody:
 - ✓ EPR byl žalovanému doručen podle nařízení + doručení nebylo provedeno včas (na přípravu obhajoby) bez viny žalovaného
 - ✓ Žalovaný nemohl popřít nárok – vyšší moc, mimořádné okolnosti, které nezavinil
 - ✓ EPR byl vydán zjevně chybně
 - ✓ Jiné výjimečné okolnosti

Evropský platební rozkaz

- Soud odmítne žádost => EPR zůstává v platnosti
- Soud rozhodne, že překum je oprávněný => EPR je od počátku neplatný

Evropský platební rozkaz

- EPR vykonatelný ve státě původu je uznán a vykonán v jiném členském státě
 - Žádné prohlášení vykonatelnosti
 - Žádná možnost napadnout uznání

Evropský platební rozkaz

- Výkon EPR
 - Podle práva státu výkonu
 - Žalobce předloží EPR, překlad
 - Zamítnutí výkonu
- ✓ Neslučitelnost s jiným rozhodnutím nebo rozkazem
 - > dřívější
 - > stejná věc
 - > stejné strany
 - > námitku nebylo možné vznést v původním řízení

Uznání a výkon cizích rozhodnutí

- Rozhodnutí v majetkových věcech z nečlenských států ES

§§ 63 – 66 ZMPS

Uznání a výkon cizích rozhodnutí

□ Cizí rozhodnutí (§63 ZMPS)

- > rozhodnutí justičního orgánu cizího státu
- > cizí soudní smír
- > cizí notářská listina

Uznání a výkon cizích rozhodnutí

- > uznání se nevyslovuje zvláštním rozhodnutím
- > uznání je realizováno tím, že český orgán k rozhodnutí přihlédne, jako-by šlo o české rozhodnutí
- > nařízení výkonu je ale nutné vždy odůvodnit

Uznání a výkon cizích rozhodnutí

- Důvody pro odepření uznání:
 - 1) Uznání brání výlučná pravomoc českých orgánů
 - 2) O stejné věci bylo českým orgánem vydáno pravomocné rozhodnutí nebo bylo v ČR uznáno pravomocné rozhodnutí orgánu třetího státu
 - 3) Účastníku řízení, vůči němuž má být rozhodnutí uznáno, byla odňata možnost řádně účastnit se řízení
 - 4) Uznání by se přičilo českému veřejnému pořádku
 - 5) Není zaručena vzájemnost

Uznání a výkon cizích rozhodnutí

- Uznání a výkon rozhodnutí v rodinných věcech
 - rozvod, rozhodnutí ve věcech rodičovské zodpovědnosti
 - ✓ Rozhodnutí z členského státu ES – nařízení Brusel IIbis
 - ✓ Rozhodnutí z nečlenského státu – Haagská úmluva, ZMPS

Brusel IIbis

- Obecná procedura uznání a výkonu
 - Témeř shodné jako v Bruselu I
 - Více důvodů pro neuznání v případě věcí rodičovské zodpovědnosti
- ✓ U veřejného pořádku se berou v potaz zájmy dítěte
- ✓ Rozhodnutí bylo vydáno bez slyšení dítěte + byly tím porušeny základní procesní zásady ve státě uznání
- ✓ Žádost osoby, která tvrdí, že rozhodnutí zasahuje do její rodičovské zodpovědnosti + nemohla být v řízení vyslechnuta

Brusel IIbis

- Nikdy se nepřezkoumává pravomoc soudu, který vydal rozhodnutí
- Nelze odmítnout uznání rozhodnutí o rozvodu pouze proto, že právo státu uznání nepřipouští rozvod
- Důvody pro neuznání se přezkoumávají už v první fázi řízení o prohlášení vykonatelnosti

Brusel IIbis

- Zvláštní procedura uznání a výkonu určitých rozhodnutí o právu na styk s dítětem a o navrácení dítěte
 - Rozhodnutí musí být opatřeno speciálním osvědčením
 - Žádné prohlášení vykonatelnosti
 - Žádné možné námitky proti uznání

Haagská úmluva

- ❑ Rozhodnutí týkající se rodičovské zodpovědnosti
- ❑ Ze smluvního státu, který není členem ES
- ❑ Automatické uznání
- ❑ Podmínky uznání mohou být posuzovány v rámci
- ✓ Zvláštního řízení o uznání (na žádost strany)
- ✓ V rámci řízení o prohlášení vykonatelnosti

Haagská úmluva

- Prohlášení vykonatelnosti
 - Na návrh
 - Zamítnutí je z těchto důvodů:
 - ✓ Rozhodnutí bylo přijato orgánem, který nebyl podle úmluvy pravomocný
 - ✓ Dítě nebylo slyšeno (+byly tím porušeny základní zásady řízení v daném státě)
 - ✓ Na žádost osoby, která tvrdí, že rozhodnutí narušuje její rodičovskou zodpovědnost
 - ✓ Zjevný rozpor s veřejným pořádkem (nejlepší zájmy dítěte)
 - ✓ Neslučitelnost s pozdějším opatřením přijatým v nesmluvním státě obvyklého bydliště dítěte (splňuje podmínky pro uznání)

§§67, 68 ZMPS

- Rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech určení otcovství, je-li alespoň jedním z účastníků řízení český občan
 - > uznání se vyslovuje zvláštním rozhodnutím – rozsudek Nejvyššího soudu ČR
 - > vyjádření nejvyššího státního zástupce
 - > návrh na uznání – účastníci řízení, každý, kdo prokáže právní zájem, nejvyšší státní zástupce

§§67, 68 ZMPS

- > důvody pro odepření uznání:
- 1) Překážka *res iudicata* (české pravomocné rozhodnutí nebo cizí uznané rozhodnutí o téže věci)
 - 2) Porušení procesních práv
 - 3) Rozpor s veřejným pořádkem

§§67, 68 ZMPS

- Rozhodnutí v manželských věcech a ve věcech určení otcovství, byli-li všichni účastníci příslušníky státu, o jehož rozhodnutí jde nebo se tato rozhodnutí uznávají v domovských státech všech účastníků
 - > tato rozhodnutí mají v ČR bez dalšího stejné právní účinky jako česká rozhodnutí
 - > nesmí odporovat českému veřejnému pořádku

§§67, 68 ZMPS

Všechna ostatní nemajetková rozhodnutí se uznávají jako majetková.

Mezinárodní právní pomoc

= právní pomoc ve styku s cizinou

- Například: Při řízení u českého soudu je třeba provést procesní úkon (dokazování, doručení) v zahraničí (i opačně)
- Platí zásada svrchovanosti - o provedení úkonu je třeba požádat cizí orgán

Základní prameny

- ZMPS
- Mezinárodní smlouvy
- Právo ES

Posyktování právní pomoci

- **Vzájemnost**
- **Mezinárodní smlouvy**
 - Dvoustranné smlouvy o právní pomoci
 - Mnohostranné smlouvy
- **Právo ES**
 - přímo použitelná nařízení

Druhy právní pomoci

- Aktivní – orgán žádá
- Pasivní – orgán je žádán

Doručování a dokazování

- I. Režim ZMPS
- II. Režim práva ES
- III. Režim mezinárodních smluv

I. Režim ZMPS

- Pasivní právní pomoc (§56, 57 ZMPS)
 - Zásada používání tuzemských procesních předpisů

- x
 - pokud cizí orgán požádá a postup není proti českému veřejnému pořádku – lze postupovat podle cizího předpisu

I. Režim ZMPS

- Aktivní právní pomoc
 - Cizí orgán postupuje podle svých procesních předpisů
 - § 60 ZMPS – pro účely řízení vedeného v ČR postačí pro doručování a dokazování soulad s českými předpisy

I. Režim ZMPS

□ **Doručování**

- Jednoduché (bez ověřeného překladu)
- Formální
- Nelze přímo poštou

□ **Úkony českých zastupitelských orgánů**

- Doručení, výsledky

I. Režim ZMPS - Styk s orgány cizích států

§55 ZMPS

□ **Styk diplomatický**

- použije se, není-li styk s přísl. státem smluvně upraven
- Orgán ČR - MS - MZV – diplomat. úřad ČR - cizí „MZV“ - cizí orgán

b) **Styk konzulární**

- český konzulární úřad předá přímo cizímu orgánu
- konzulární smlouvy

c) **Styk ministerský**

- mezi ministerstvy spravedlnosti
- mezinárodní smlouvy

I. Režim ZMPS - Styk s orgány cizích států

Výjimky z §55 ZMPS

- a) Styk přímý
 - dožadující orgán přímo dožádanému a zpět
 - dvoustranné smlouvy o právní pomoci

- b) Haagské úmluvy
 - dožadující orgán ústřednímu orgánu, který vyřídí

- c) právo ES

I. Režim ZMPS

- Důvody odmítnutí právní pomoci
 - Výhrada veřejného pořádku (pohrůžka)
 - Provedení úkonu není v pravomoci dožádaného (českého) soudu
(X postoupení)

II. Režim práva ES

- Doručování – nařízení 1348/2000
- Použitelnost nařízení o doručování
 - Soudní a mimosoudní písemnost
 - Občanské a obchodní věci
 - Jde o doručení přes hranice státu
 - Klausule maximální výhodnosti – nadále použitelné jsou MS, které urychlují a zjednodušují doručování

II. Režim práva ES

- Dokazování – nařízení 1206/2001
- Použitelnost nařízení o dokazování
 - Realizace činnosti soudů
 - Věc občanská a obchodní
 - Přeshraniční dokazování
 - Klausule maximální výhodnosti

III. Režim mezinárodních smluv

- Úmluva o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních (Haag, 18. 3. 1970 - vyhláška č. 129/1976 Sb.)
- Úmluva o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních (Haag, 15. 11. 1965 - vyhláška č. 85/1982 Sb.)
- Úmluva o vymáhání výživného v cizině (New York, 20. 6. 1956 - vyhláška č. 33/1959 Sb.)
- Úmluva o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin (Haag, 5.10.1961, vyhláška č. 45/1999 Sb.)
- Úmluva o civilním řízení (Haag, 1. 3. 1954 - vyhláška č. 72/1966 Sb.)
- Úmluva o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin (Haag, 5.10.1961, vyhláška č. 45/1999 Sb.)